

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Зінченко Роман Миколайович

кандидат юридичних наук,

Національна академія Служби безпеки України

м. Київ, Україна

Нині сучасне світове суспільство стоїть на порозі переходу до нового технологічного устрою й певних економічних зрушень. З історичного погляду період епохи змін характеризується спалахами революцій, війн, соціальних катаклізмів, катастроф. Тобто, це час, коли руйнується звичний, усталений порядок, при цьому обрис майбутнього ще не повністю зрозумілий. Замість порядку настає хаос, із якого, як справедливо зазначив Фрідріх Ніцше, знову народжується порядок. Яким він буде, поки сказати важко з огляду на складності прогнозування нелінійних процесів. Проте очевидно одне: людство очікує довга смуга нестабільності, а державу, як форму організації суспільства, – боротьба за своє місце в новій глобальній ісрахії.

Фактично на наших очах народжується нова реальність, де одні гравці намагаються утримати свій вплив, а інші, поступово набираючи силу, все жорсткіше руйнують чинний порядок речей. З великою швидкістю змінюється геополітична обстановка на мапі світу. Це, в свою чергу, веде до певних змін геополітичних і геоекономічних процесів, що пов'язані з питаннями забезпечення безпеки та миру у різних регіонах світу.

Глобальна система безпеки перебуває в глибокій кризі. Міжнародні організації вже не в змозі належно й своєчасно реагувати на виклики, що виникають. Різностямованість цілей провідних країн світу веде до експоненціального зростання міжнародної напруженості, генеруючи нові загрози, що змушує шукати жорсткі відповіді на зміни в обстановці з метою захисту державних інтересів. Міжрелігійні та міжцивілізаційні протиріччя набувають усе більш загрозливих рис. Виникаючі розбіжності стає практично неможливо розв'язати шляхом дипломатії та права. Особливе місце в списку глобальних загроз займає тероризм, який так само зазнає суттєвих трансформацій.

Із квітня 2014 року на сході України проводилась широкомасштабна антитерористична операція із залученням сил та засобів багатьох суб'єктів боротьби з тероризмом, використанням усього арсеналу військових методів і за ознаками фактично являла собою повноцінний локальний збройний конфлікт, ускладнений гібридними технологіями

різного виду. 3 квітня 2018 року формат антитерористичної операції був змінений на операцію Об'єднаних сил. З початком повномасштабної військової агресії російської федерації проти України, 24 лютого 2022 року формат операції Об'єднаних сил було змінено. В Україні введено військовий стан. Тому можна стверджувати, що із початку протидії військовій агресії змінилася й парадигма мислення українського народу. Відсутність прогресивних механізмів протидії військовій агресії вказує на певну кризу наявних стратегій боротьби з цією загрозою та вимагає створення нової композитної стратегії.

Можна з впевненістю сказати, що повномасштабна військова агресія рф проти незалежної, суверенної держави України поділила історію світу на «до» і «після». У результаті нападу була трансформована безпекова, політична, економічна та гуманітарна карта світу. На новий рівень світової цивілізації піднялося питання війни та миру. Нової актуальності набули теми реформування та посилення світової правової системи.

Так, на прикладі військової агресії рф проти України можна бачити неефективність сучасних стратегій, у тому числі системи сучасної світової правової безпеки. Сутність політики рф вказує на те, що норми сучасного права є, м'яко кажучи, неефективними щодо «певних» країн.

Отже, війна в Україні підняла цілі кластери проблемних питань у правовій, глобальній, регіональній системах світової безпеки.

Зрозумілим є те, що війну в Україні не можна розглядати окремо від геополітичного контексту. Відмова Заходу від прямого втручання в конфлікт на боці України, обмежена військово-технічна допомога, прагнення низки країн до укладення угоди з московією за рахунок інтересів Києва є підтвердженням того, що Захід не готовий до повномасштабної конфронтації з рф через Україну. Так, колишній глава Національного інституту стратегічних досліджень України Андрій Єрмолаєв зазначав: «Якщо ще років 5-7 тому Україна розглядалась як частина проекту нової Центральної Європи і як новий драйвер (аж до компліментів про майбутнє новому економічному лідеру), то тепер максимум, який допускають наші партнери, – це формування буферної зони, що відокремлює кризовий Євросоюз від агресивної росії. А в буферні зони, як відомо, не інвестують. Їх утримують» [1]. Крім того, з погіршенням соціально-економічного становища, існує ризик внутрішніх потрясінь, які можуть призвести до дестабілізації ситуації всередині країни, чим можуть скористатися всі зацікавлені в такому сценарії сили. Нині в Україні склалися досить сприятливі внутрішні і зовнішні теророгенні фактори розповсюдження тероризму та розвитку дестабілізуючих процесів. Зростає кількість

«незадоволених» станом реформування економіки, велика різниця між бідними й багатими, кількість соціальних конфліктів. Як наслідок, загрози національній безпеці вже не розглядаються у вузькій площині, чи військовій, інформаційній, оборонно-промисловій, фінансовій, енергетичній, транспортній, чи інших сферах, а дедалі більше стають комбінованими. Тому своєчасне виявлення загроз та вжиття превентивних заходів є невід’ємним і першочерговим завданням усіх силових структур, що мають у своєму підпорядкуванні підрозділи, призначені для проведення спеціальних операцій. Окремого контролю і моніторингу з боку правоохоронних органів, спеціальних служб вимагають процеси протидії та запобігання розвитку терористичних загроз. Саме тероризм став загрозою не тільки для окремих людей, народів, а й для всього людства в цілому.

Дивлячись вперед та аналізуючи геополітичну обстановку сучасного світу важко прогнозувати як саме буде виглядати майбутня Україна та якою буде її правова система. Всі державні органи на чолі з Президентом України прикладають максимальних зусиль для того, щоб Україна була країною переможницею. Для України та її союзників, а саме США та Європи, доцільним було б використання практичного досвіду протидії країні агресору. Цілком логічним було б надання Україні членства в НАТО і ЄС, включення України до поясу протиракетної та протиповітряної оборони НАТО. Це сприяло б побудові сучасної, ефективної системи оборони, проведення сучасних реформ (у тому числі у галузі права), створенні колективної системи безпеки. Метою реформ є становлення України як незалежної і суверенної держави, гідного і рівного суб’єкта міжнародних відносин, учасницею систем політичного, економічного, правового, військового та гуманітарного співробітництва.

Боротьба України проти військової агресії рф є прикладом для усього світу. Будь-яка агресія – це система, що включає в себе не тільки чисто військову, а й військово – політичну, економічну та інформаційно – правову складову. Боротьба проти агресії рф виявила протиріччя демократичного і авторитарного світу, що зумовлені економічною та політичною конкуренцією. Україна знаходиться у незворотньому процесі розвитку демократії, права та цивілізаційних цінностей суспільства загалом.

Література:

1. . Єрмолаєв А. Країні потрібний перепочинок [Електронний ресурс] / А. Єрмолаєв // Дзеркало тижня – 2016. – 8 квітня. – Режим доступу : http://gazeta.zn.ua/socium/strane-nuzhna-peredyshka_.html.